

Prof. Dr. Süheyl Ünver : *Her devirde Kâğıthane* (s. 435-461). 44 resim ile...

İsmet Binark : *Türk Dekoratif, resim, seramik, örme ve işleme, heykeltraşlık, oymacılık, meskûkât ve maden sanatları bibliyografyası* (Kitaplar 1928-1971/Makaleler, 1952-1971) (s. 463-478).

Fahri Ç. Derin

Edebiyat Fakültesi, Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan. İstanbul 1973, VIII+432 s., 37.75 TL.

Türkiye Cumhuriyetinin 50. kuruluş yılını idrak etmesi dolayısıyla, çeşitli kuruluş ve kurumlar tarafından kutlama törenleri düzenlenmiş, bu süre içinde, çağdaş batı medeniyeti seviyesine ulaşmak için girişilen çabalar, katedilen mesafe ve varılan sonuçları belirtmeyi amaçlıyan pek çok eserler yayınlanmıştır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi de, bu kutlama faaliyetlerine kendi imkânları ile katılmak için Fakülte Öğretim üyeleri arasından Ord. Prof. Dr. Besim Darıkoç'un başkanlığında Prof. Dr. Macit Gökberk, Prof. Vahit Turhan, Prof. Dr. Semavi Eyice, Prof. Dr. Nihat Çetin, Prof. Dr. Cengiz Orhonlu ve Prof. Dr. Bahadır Alkım'ın bulunduğu bir komisyon kurarak çalışmaya başlamıştır. Bu komisyon, yaptığı programa göre, bu vesile ile üç eserin hazırlanıp yayınlanmasını uygun bulmuştur. Birinci eser, burada tanıtılmakta olduğumuz eser olup Prof. Dr. Cengiz Orhonlu tarafından yayına hazırlanmıştır. Diğer iki eserin (Edebiyat Fakültesinin muhtelif kürsü ve ilim sahalarının gelişmesi ve Edebiyat Fakültesi yayınlarında Öğretim üye ve yardımcılarının müstakil kitap ve makalelerinin mufassal bibliyografyası) hazırlanması ise Prof. Dr. Nihat Çetin ve Edebiyat Fakültesi Kütüphâneçilik Bölümü mezunlarından Gülser Orhan'a tevdi edilmiştir. Serinin ilk kitabı olan Armağan'ın basımı bitmiş ve yayın alanına girmiştir.

Eserin «Sunuş» kısmında da belirtildiği gibi, muhtevası tedkik edildiğinde, yazıların daha çok, muhtelif ilim sahalarının 50 yıl içindeki gelişmesi (12 yazı) ve inkılâp tarihi (3 yazı) konularında olduğunu tesbit ediyoruz. Yine «Sunuş»tan, böyle bir Armağan kitabına her öğretim üyesi ve yardımcısının katılmak istediğini, ancak, imkânsızlık nedeni ile bu kadar yazı ile yetinmek zorunda kalındığını öğreniyoruz.

Armağan'da yer alan yazılar şunlardır :

Münir Aktepe, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Samsun* (s. 1-22); Tayyib Gökbilgin, *Atatürk ve inkılâpları* (s. 3-34); Mücteba İğürel, *Bahkesir Redd-i İlhak Cemiyeti ve kongreleri* (s. 35-56); Cengiz Orhonlu, *Edebiyat Fakültesi'nin kuruluşu ve gelişmesi (1901-1933) hakkında kısa düşünceler* (s. 57-70); Hakkı Dursun Yıldız, *Talas savaşı hakkında bazı düşünceler* (s. 71-82); İbrahim Kafesoğlu, *Türkiye'de Selçuklu tarihçiliği* (s. 83-92); Mehmet Kaplan,

Cumhuriyet devri Türk şiirine kısa bir bakış (s. 93-98); Jale Baysal, *Cumhuriyet döneminde Türk kütüphaneciliğinin gelişmesi* (s. 98-112); Sırrı Erinc, *Cumhuriyetin 50. yılında Türk coğrafyası* (s. 113-168); Ahmet Ardel, *Türkiye, iklim, yapı ve relief bakımından bir Akdeniz memleketidir* (s. 169-172); Erol Tümertekin, *İstanbul'da meslek ve coğrafi menşe hakkında bir araştırma* (s. 173-180); Mehmet Ardos, *Genç tektonik hareketlerin Türkiye'nin Jeomorfolojisi üzerine olan etkileri* (s. 181-186); İsmail Yalçınlar, *Türkiye'nin prekambriyen, kambriyen, ordovisiyen ve silüryen arazileri* (s. 187-202); Beğlan Tuğrul, *Renk çiftlerinin incelenmesi* (s. 203-218); Sabri Özbaydar, *Cumhuriyetin 50. yılında Türkiye'de psikoloji* (s. 219-222); İsmail Tunalı, *Cumhuriyetin 50 yılı içinde estetik* (s. 223-270); Şerare Yetkin, *Türkiye'de elli yıl içinde yapılan Türk sanatı ile ilgili kazılar* (s. 271-290); Nejat Diyarıbekirli, *Kazakistan'da bulunan Esik kurganı* (s. 291-304); Refia Uğurel-Şemin, *Eğitim bilimlerinin Üniversiteye girişi (Pedagoji Enstitüsü'nün kuruluşu ve gelişmesi)* (s. 305-374); Semavi Eyice, *Türkiye'de Bizans sanatı araştırmaları ve İstanbul Üniversitesi'nde Bizans sanatı* (s. 375-428); Cahit Tanyol, *Türk sosyolojisinin bazı sorunları* (s. 429-432).

Fahri Ç. Derin

P. Minas Bıjškyan (Trabzonlu), *Karadeniz Kıyıları Tarih ve Coğrafyası 1817-1819*, Tercüme ve notlar : Hrand D. Andreasyan, İstanbul 1969, s. 132, 5 fotoğraf, 1 harita. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Nr. 1411, Fiyatı : 9.50 T.L.

Tarih boyunca, Pontus Öksinus, Bahr-i Nitaş, Bahr-i Buntus, Bahrü'l-a'zam, Bahr-i Rus, Mare Maggiore, Bahr-i Esved ve Bahr-i Siyah gibi çeşitli adlarla anılmış olan Karadeniz, Asya ve Avrupa kıtaları arasına sokulmuş bir iç deniz olup en eski çağlardan beri, coğrafi, tarihi ve ekonomik bakımdan önemini muhafaza etmiştir. Yunanlılar, İskitler, İranlılar, Hunlar, Roma ve Bizanslılar, İslavlar, İskandinav Varegleri, Kıpçaklar, Venedik ve Cenevizliler, Selçuklular ve Osmanlılar, bu denizde ve kıyılarında faaliyet göstererek, bazen siyasi ve askerî, bazen de ekonomik alanda veya her bakımdan tam bir hâkimiyet kurmaya çalışmışlardır. Böylece, kıyılarda, çeşitli gayelerle kurulmuş bir çok yerleşme merkezi meydana getirilmiştir (Tafsilat için bk. Aurel Decel, *Karadeniz. İslâm Ansiklopedisi*, c. VI, İstanbul 1955, s. 230-246). XV. yüzyılın ikinci yarısında, İstanbul'un fethinden sonra, Osmanlıların bu deniz ve kıyılarında giriştikleri hâkimiyet teşebbüsleri hızlanmış ve kısa bir müddet sonra Karadeniz, tam bir Türk iç denizi hâline gelmiştir. Bu hâkimiyet, XVIII. yüzyılda, tazyikini gittikçe arttıran Rus ilerleyişine kadar devam etmiş ve sonra Türk nüfuzu gerilemeye başlamıştır.

Sayın Hrand D. Andreasyan'ın notlarla, Ermenice'den tercüme ettiği bu eser, XIX. yüzyılın başlarında, Osmanlı hâkimiyetinin gerilediği bir devrede,